

ЛІТЕРАТУРА:

1. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018#Text
2. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 № 3689-XII <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>
3. РФ хоче завозити підсанкційні товари шляхом "паралельного імпорту" <https://suspilne.media/232024-rf-hoce-zavoziti-pidsankcijni-tovari-slahom-paralelnogo-importu/>

УДК 355.4

Вівчар О. І.

*д.е.н., професор, професор кафедри
безпеки та правоохоронної діяльності,
Західноукраїнський національний університет*

ДЕКОМПОЗИЦІЯ ПРОБЛЕМНИХ КОНТЕКСТІВ АСИМЕТРІЇ БЕЗПЕКИ У ФОКУСІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЗАГРОЗ

У фокусі сучасних викликів та загроз велику увагу дослідників привертає до себе феномен асиметричного конфлікту. Визначимо «асиметричний конфлікт» як такий в якому цілі учасників або засоби їх досягнення є якісно різними. Якісна різниця проявляється найбільш повно в момент використання «сили» одного з учасників проти «слабкості» іншого.

На основі проведених досліджень встановлено, що асиметрія – це дія або мислення, що якісно відрізняється від дії або мислення противника з метою максимізації відносних переваг, використання слабких сторін опонента або здобуття більшої свободи дій. Конфлікт, якому властиве використання подібних стратегій є асиметричним. Асиметрія може бути політико-стратегічною, військово-стратегічною, операційною або інтегрованою та включати різні цілі, методи, часові рамки та ціннісні характеристики. Асиметричний конфлікт є наслідком взаємодії учасників на основі матеріальних або нематеріальних цінностей, в якій ним притаманні різні за характером цілі та засоби їх досягнення. Причинами міжнародного конфлікту є, по-перше, внутрішні протиріччя між учасниками, і, по-друге, зовнішні стимулюючі фактори. Основною передумовою виникнення асиметричного конфлікту є сприятлива для нього структура міжнародної системи [1, с. 122].

Структурність системи також впливає на засоби, що їх використовують учасники конфлікту; і чим меншим є обмежуючий потенціал системи, тим більшою – ймовірність виникнення асиметричного конфлікту. Одна з структурних особливостей системи – ступінь її гомогенності, визначає потенціальні можливості використання асиметричних стратегій. Слід звернути увагу на те, що високий ступінь гомогенності системи не виключає використання асиметрії, але створює передумови для успішного протидії їй. Іншою необхідною умовою використання асиметричної стратегії є те, що в рамках школи політичного реалізму ідентифікується як «дисбаланс сил». Якщо система не має достатньо потужних механізмів для забезпечення рівноваги (яка виражається наявністю більш менш сталого консенсусу щодо прийнятності існуючої системи для більшості її елементів); якщо співвідношення сил є порушеним на користь одних за рахунок інших, а вплив стримуючих факторів послаблено, вірогідність використання асиметричних стратегій збільшується. Взагалі, все вищеперераховане можна охарактеризувати як послаблення існуючої структури – розмивання або зменшення ролі її основних характеристик. В такій ситуації порушуються основні механізми саморегуляції системи – і асиметричність виявляється одним із шляхів подолання системної кризи. Асиметричні конфлікти притаманні динамічним системам, тобто тим, в яких другорядні параметри змінюються інтенсивно [2, с. 22].

Встановлено, що основні характеристики та тенденції розвитку сучасної глобальної системи міжнародних відносин визначають відмінність її від усіх попередніх, диктуючи нові стратегічні, оперативні та тактичні правила гри. Розуміння цих тенденцій необхідно для підтримування оптимального стану всієї системи, за якого забезпечуються, по-перше, збереження системи, по-друге можливості реалізації усіма державами своїх базисних інтересів у межах, що їх накладає перша умова. Слід відзначити, що лише за умови існування динамічно-стабільної системи можливо уникнути руйнівних тотальних конфліктів та одночасно забезпечити умови для гнучкого вирішення протиріч в її рамках. Оскільки, асиметричні конфлікти можуть стати як структурною інновацією, що оптимізує систему та пристосує її до протиріч нового типу; так і набути «критичної маси», що зруйнує структуру без заміни її жодними новими формами. «Перехідність» постбіполярної системи і перманентний стан кризи є потужними факторами, що стимулюють виникнення асиметричних конфліктів.

Наукові дослідження вказують на той факт, що стратегічна асиметрія є одним із структурних проявів глобальної міжнародної системи, і одночасно – зовнішнім фактором впливу для всієї системи. Особливість асиметрії – у використанні нетрадиційних методів впливу (нетрадиційних для існуючої системи), які здатні порушити існуючу структуру відносин.

Отже, використання асиметричних стратегій обумовлено існуючою структурою міжнародної системи, і, якщо такі стратегії використовуються періодично, найбільшого системного значення вони набувають в подібні періоди. Використання асиметричних стратегій значно підвищує небезпеку для окремих елементів системи. В той же час відмова від них означає звуження можливостей для поступового розвитку системи. Якщо під стабільністю розуміти здатність системи до вирішення внутрішніх протиріч, то часто використання асиметричної стратегії є стабілізуючим фактором. Слід підкреслити, що стабілізуючим фактором воно є лише для системи відносин в цілому, але не для окремих її елементів. По суті, використання асиметричних стратегій є намаганням порушити системну рівновагу. Спроба порушення рівноваги призводить або до її відновлення або до зміни структури. Дії антитерористичної коаліції направлено на те, щоб довести життєздатність сучасної структури і основних притаманних їй рис, однією з яких є центральність держави, як суб'єкта міжнародної взаємодії. В цьому сенсі, ефективною протидією асиметричній стратегії було б збільшення ролі традиційних факторів в міжнародних відносинах – і зокрема військового чинника в його конвенційному розумінні. Використання або можливість використання асиметричної стратегії породжує асиметричні виклики, тобто спроби послаблення позицій противника із використанням його слабкостей за допомогою методів, які принципово відрізняються від очікуваних методів протидії [3, с. 78].

Аналізуючи сьогоднішню світову ситуацію в контексті асиметрії варто відзначити такі основні риси: 1) світову ситуацію визначає військове й науково-технологічне домінування Сполучених Штатів (однополярний світ), що обумовлює багатовимірну асиметрію міжнародних відносин. У найближчі роки США не матимуть симетричного суперника, який би кинув виклик американській наддержаві; 2) сполучені Штати зустрічаються із всезростаючим опором у вигляді різноманітних викликів – таких, як міжнародний тероризм, розповсюдження зброї масового знищення, перспектива можливої появи другої могутньої наддержави; 3) згідно з деякими оцінками, можливе посилення боротьби за ресурси, насамперед, енергоносії.

Прорезюмувавши вище описане слід відзначити, що довгострокові асиметричні конфлікти в глобалізованому світі мають тенденцію до зменшення, натомість зростає кількість і вплив більш руйнівних, короткострокових конфліктів. В існуючій структурі зростає кількість використання асиметричних стратегій із високим ступенем ризику, таких як тероризм. З одного боку, це пояснюється обмеженістю доступу окремих держав до більш важливіших стратегій, а з іншого – руйнівним характером конфліктів за участю таких сторін.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вівчар О. І. Управління економічною безпекою підприємств: соціогуманітарні контексти: монографія. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2018. 474 с.
2. Богданович В. Ю., Сиротенко А. М., Дублян О. В. Концепція асиметричної протидії ворожій державі для нейтралізації її впливу на визначальні сфери національної безпеки України. *Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України*. 2020. № 3(40). С. 13–24.
3. Методологія комплексного використання військових і невійськових сил і засобів сектора безпеки і оборони для протидії сучасним загрозам воєнній безпеці України: монографія / В. Ю. Богданович, І. С. Романченко, І. Ю. Свида, А. М. Сиротенко. К.: НУОУ ім. І. Черняхівського. 2019. 268 с.

УДК 341.328

Деревянко Б. В.

*д.ю.н., професор, Науково-дослідний інститут
приватного права і підприємництва
імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України;
Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Макутова Національної академії наук України»*

НЕГАТИВНИЙ ГЛОБАЛЬНИЙ НАСЛІДОК РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ ДЛЯ СВІТОВОЇ БЕЗПЕКИ

Сучасна людська цивілізація є нерозвиненою. Війни і насильство є перманентною ознакою людського суспільства. Науково-технічний прогрес, розвиток культури не роблять людство гуманнішим (очевидна тавтологія, адже з латини «humanus» означає «людяний». А тут людство не є людяним). Є багато видів тварин, які не вбивають собіподібних, окремі види тварин вбивають собіподібних виключно задля фізичного виживання). А деякі люди можуть вбивати інших людей через заздрощі, для маскуванню інших злочинів і навіть задля розваги або задоволення. Часто низинні почуття притаманні не просто окремим людям, а цілим державам та їх об'єднанням.

20 лютого 2014 року почалася російсько-українська війна, а в ніч на 24 лютого 2022 року розпочалася її активна фаза із відкритим нападом російської федерації на Україну. Різниця у нападах 2014 та 2022 років полягала у тому, що першого разу російські війська вторглися без шевронів і знаків розпізнавання